Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (tredje avdelningen)

5 december 2013 *

”Begäran om förhandsavgörande — Direktiv 93/13/EEG — Talan om förbudsföreläggande som väckts av en regional konsumentskyddsorganisation — Den domstol som är territoriellt behörig — Ej möjligt att överklaga ett avgörande genom vilket en domstol i första instans har förklarat sig sakna behörighet — Medlemsstaternas processuella autonomi — Principer om likvärdighet och effektivitet”

I mål C-413/12,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Audiencia Provincial de Salamanca (Spanien) genom beslut av den 7 september 2012, som inkom till domstolen den 11 september 2012, i målet

Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León

mot

Anuntis Segundamano España SL,

meddelar

DOMSTOLEN (tredje avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden M. Ilešič samt domarna C.G. Fernlund, A. Ó Caoimh, C. Toader (referent) och E. Jarašiūnas,

generaladvokat: P. Mengozzi,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

— Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León, genom S. Román Capillas, procuradora, biträdd av A. Castro Martín, letrado,

— Spaniens regering, genom S. Centeno Huerta, i egenskap av ombud,

— Europeiska kommissionen, genom J. Baquero Cruz, M. van Beek och M. Owsiany-Hornung, samtliga i egenskap av ombud,

och efter att den 5 september 2013 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

* Rättegångsspråk: spanska.

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal (EGT L 95, s. 29; svensk specialutgåva, område 15, volym 12, s. 169).

2 Begäran har framställts i ett mål mellan Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León (nedan kallad ACICL) och Anuntis Segundamano España SL (nedan kallat ASE) angående en talan om förbudsföreläggande i samband med vilken det yrkats ogiltigförklaring av vissa av användarvillkoren på bolagets internetportal.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

3 I skälen 23 och 24 i direktiv 93/13 anges följande:

”Personer eller organisationer som anses ha ett befogat intresse i saken enligt medlemsstatens lagstiftning skall ha möjlighet att vidta rättsliga åtgärder mot standardvillkor i avtal som sluts med konsumenter, i synnerhet oskäliga villkor, antingen inför en domstol eller inför en förvaltningsmyndighet med behörighet att fatta beslut angående klagomål eller att sätta igång en lämplig rättslig process. Denna möjlighet innebär dock inte någon förhandsgranskning av de allmänna villkoren inom en given ekonomisk sektor.

Medlemsstaternas domstolar eller förvaltningsmyndigheter måste förfoga över lämpliga och effektiva medel för att förhindra fortsatt tillämpning av oskäliga villkor i konsumentavtal.”

4 Artikel 7.1 och 7.2 i direktivet har följande lydelse:

”1. Medlemsstaterna skall se till att det i konsumenternas och konkurrenternas intresse finns lämpliga och effektiva medel för att hindra fortsatt användning av oskäliga villkor i avtal som näringsidkare sluter med konsumenter.

2. De medel som avses i punkt 1 skall omfatta bestämmelser om att personer eller organisationer, som enligt nationell rätt har ett berättigat intresse att skydda konsumenter, får inleda ett ärende enligt nationell lagstiftning vid domstolar eller behöriga administrativa myndigheter, för att dessa skall avgöra om avtalsvillkor som utformats för allmänt bruk är oskäliga och använda lämpliga och effektiva medel för att förhindra framtida bruk av sådana villkor.”

Spansk rätt

5 Artikel 52.1.14 och 52.1.16 i den spanska civilprocesslagen (Ley de Enjuiciamiento Civil) (nedan kallad LEC) ingår i kapitel II, som har rubriken ”Behörighetsregler”, i avdelning II i avsnitt 2 om territoriell behörighet. I dessa bestämmelser föreskrivs följande:

”Reglerna om behörig domstol i föregående artiklar ska inte tillämpas i nedanstående fall, för vilka behörigheten ska fastställas i enlighet med denna artikel:

...

14. I förfaranden där talan avser fastställande av att en klausul inte ska ingå i ett avtal eller att allmänna avtalsvillkor är ogiltiga är behörig domstol domstolen i den ort där käranden har sin hemvist. Vid talan om fastställelse, om förbud eller av återkallelse avseende sådana klausuler eller villkor, är behörig domstol domstolen i den ort där svaranden har sitt säte eller, om sådant saknas, sin hemvist. Om svaranden saknar hemvist på det spanska territoriet ska den behöriga domstolen vara domstolen i den ort där avtalet har ingåtts.

...

16. I förfaranden där talan avser förbudsföreläggande till skydd för konsumenternas eller användarnas kollektiva eller allmänna intressen är behörig domstol domstolen i den ort där svaranden har sitt säte eller, om sådant saknas, sin hemvist. Om svaranden saknar hemvist på det spanska territoriet ska den behöriga domstolen vara domstolen i den ort där käranden har sin hemvist."

6 Artikel 60.1 LEC, som rör negativa konflikter med avseende på territoriell behörighet, har följande lydelse:

"Om det beslut genom vilken en domstol avvisar talan på grund av bristande territoriell behörighet har antagits till följd av en foruminvändning eller efter det att samtliga parter yttrat sig, är den domstol till vilken målet överlämnas bunden av vad som beslutats och den kan inte ex officio förklara sig sakna behörighet."

7 I artikel 67 LEC, som rör överklagande i fråga om territoriell behörighet, föreskrivs följande:

"1. Beslut genom vilka den territoriella behörigheten avgörs får inte överklagas.

2. Vid överklaganden och extraordinära rättsmedel på grund av åsidosättande av processuella regler får påståenden om bristande territoriell behörighet endast tas upp till sakprövning om det aktuella fallet avser tillämpning av tvingande bestämmelser."

8 I spansk rätt regleras talan om förbudsföreläggande i fråga om skydd för konsumenters intressen i artiklarna 53–56 i kungligt lagstiftningsdekret 1/2007 av den 16 november 2007 om omarbetning av den allmänna lagen om skydd för konsumenter och användare och andra kompletterande lagar (Real Decreto Legislativo 1/2007 por el que se aprueba el texto refundido de la Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios y otras leyes complementarias) (BOE nr 287 av den 30 november 2007, s. 49181) (nedan kallat kungligt lagstiftningsdekret 1/2007).

9 I artikel 53 i kungligt lagstiftningsdekret 1/2007, som rör talan om förbudsföreläggande, föreskrivs följande:

"Syftet med talan om förbudsföreläggande är att utverka en dom genom vilken svaranden föreläggs att upphöra med sitt beteende och hindras från att upprepa detsamma i framtiden. Talan får också väckas för att förbjuda ett beteende som inte längre pågår när talan väcks, om det finns tillräckliga indicier på att det finns risk för att ett upprepande av beteendet är mycket nära förestående.

För ändamålet med detta kapitel ska även en rekommendation att använda oskäliga villkor anses utgöra ett beteende som strider mot dessa bestämmelser om oskäliga villkor."

10 I artikel 54.1 b i kungligt lagstiftningsdekret 1/2007 föreskrivs följande:

"Vid beteenden som strider mot vad som föreskrivs i dessa bestämmelser i fråga om oskäliga villkor, avtal som ingåtts vid hemförsäljning, distansförsäljning, garantier vid försäljning av varor och paketresor, får talan om förbudsföreläggande väckas av

...

b) konsumentorganisationer som uppfyller kriterierna i dessa bestämmelser eller, i förekommande fall, i den regionala lagstiftningen om skydd för konsumenter och användare,

...”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

11 ACICL är en konsumentskyddsorganisation som är inskriven i registret över konsument- och användarorganisationer i den spanska autonoma regionen Castilla y León. Organisationen har sitt säte i Salamanca (Spanien) och har 110 medlemmar. Dess verksamhet är geografiskt begränsad till nämnda region. ACICL är inte ansluten till eller medlem i någon regional eller nationell sammanslutning av konsumentskyddsorganisationer.

12 ASE är ett bolag, med säte i Barcelona (Spanien), som driver en internetportal där enskilda och näringsidkare kan publicera annonser om fastigheter, begagnade varor eller anställningserbjudanden.

13 Webbplatsens användarvillkor, som finns på portalen, är indelade i två kategorier, nämligen dels ”de allmänna användarvillkoren”, dels ”de särskilda villkoren i avtalet om annonsering” (nedan kallade de särskilda villkoren).

14 Bland de särskilda villkoren förekom, vid tidpunkten då talan om förbudsföreläggande väcktes vid en nationell domstol, artiklarna 6, om begränsning av ansvar, och 7, med rubriken ”Annonsörens förklaringar och garantier/Ersättning”.

15 ACICL väckte med stöd av artikel 54 i kungligt lagstiftningsdekret 1/2007 talan om förbudsföreläggande mot ASE vid Juzgado de Primera Instancia nº 4 y de lo Mercantil de Salamanca (civil- och handelsdomstol, i första instans, nr 4 i Salamanca). Syftet med talan var att utverka dels ogiltigförklaring av artiklarna 6 och 7.7 i de särskilda villkoren, dels föreläggande för ASE att ta bort dessa bestämmelser och att avstå från att använda sig av dem i framtiden.

16 Genom beslut av den 6 april 2011 förklarade sig Juzgado de Primera Instancia nº 4 y de lo Mercantil de Salamanca sakna behörighet att pröva den talan som ACICL hade väckt. Nämnda domstol slog fast att enligt artikel 52.1.14 LEC är det domstolen i den ort där svaranden har sin hemvist som är behörig att pröva en talan om förbudsföreläggande som har väckts till skydd för konsumenternas kollektiva intressen. Den angav i beslutet att det fick överklagas till Audiencia Provincial de Salamanca.

17 ACICL överklagade nämnda avgörande till Audiencia Provincial de Salamanca. Konsumentorganisationen hävdade att avsaknad av territoriell behörighet för domstolen i den ort där organisationen har sitt säte att pröva en talan som en sådan organisation väcker om föreläggande att upphöra med användningen av oskäliga villkor strider mot det syfte som eftersträvas med direktiv 93/13.

18 Audiencia Provincial de Salamanca har i sitt beslut om hänskjutande påpekat att det särskilt är två frågeställningar som har uppkommit.

19 För det första följer det av de nationella processuella reglerna, närmare bestämt artikel 52.1.16 och artikel 67 LEC, att beslut genom vilka en domstol i första instans har förklarat sig sakna territoriell behörighet inte får överklagas. Detta innebär, i ett sådant fall som det som är aktuellt i det nationella målet, att ACICL endast får vända sig till domstolen i den ort där svaranden har sin hemvist, det vill säga Barcelona. Audiencia Provincial de Salamanca är osäker på huruvida nämnda regler i spansk rätt,

om territoriell behörighet och om överklagande av avgöranden genom vilka domstolar i första instans vid en sådan talan om förbudsföreläggande har förklarat sig sakna territoriell behörighet, är förenliga med kravet på en hög konsumentskyddsnivå enligt direktiv 93/13.

20 För det andra frågar sig Audiencia Provincial de Salamanca huruvida den behörighetsregel enligt vilken en konsumentskyddsorganisations talan om förbudsföreläggande ska väckas vid domstolen i den ort där näringsidkaren har sitt säte eller sin hemvist är förenlig med såväl målet med en hög konsumentskyddsnivå som principerna om likvärdighet och effektivitet. Under dessa omständigheter kan nämligen en sådan konsumentskyddsorganisation som ACICL faktiskt bli tvungen att avstå från att väcka en sådan talan på grund av sina begränsade ekonomiska resurser och sitt begränsade geografiska verksamhetsområde.

21 Audiencia Provincial de Salamanca har härvid påpekat att EU-domstolen i sin praxis om bestämmelserna i konventionen av den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område (EGT L 299, 1972, s. 32; svensk utgåva, EGT C 15, 1997, s. 30) (nedan kallad Brysselkonventionen), har slagit fast att den i artikel 7 i direktiv 93/13 föreskrivna möjligheten att föra en verkningsfull talan om föreläggande att upphöra med användningen av oskäliga villkor väsentligt skulle försämras om en sådan talan endast fick väckas i den stat där näringsidkaren har sin hemvist (dom av den 1 oktober 2002 i mål C-167/00, Henkel, REG 2002, s. I-8111, punkt 43). Audiencia Provincial de Salamanca har av detta dragit slutsatsen att samma principer skulle kunna tillämpas i förevarande fall, vilket skulle innebära att domstolarna i den ort där en konsumentskyddsorganisation har sitt säte ska förklara sig vara behöriga när en sådan organisation väcker talan mot en näringsidkare som har infört oskäliga villkor i sina avtal.

22 Mot denna bakgrund beslutade Audiencia Provincial de Salamanca att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till domstolen:

”1) Innebär det konsumentskydd som säkerställs genom [direktiv 93/13] att Audiencia Provincial [de Salamanca], i egenskap av nationell överklagandeinstans, trots avsaknaden av nationella rättsregler, får pröva överklagandet av [Juzgado de Primera Instancia nº 4 y de lo Mercantil de Salamancas] avgörande genom vilket det har fastställts att en domstol i den ort där svaranden har sin hemvist har territoriell behörighet att pröva en talan om förbudsföreläggande som väckts av en konsument[skydds]organisation – som har ett begränsat territoriellt verksamhetsområde, inte är medlem i eller ansluten till andra organisationer och som har begränsade ekonomiska resurser och ett litet antal medlemmar?

2) Ska artiklarna 4 [FEUF], 12[FEUF], 114[FEUF] och 169[FEUF] [samt] artikel 38 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, jämförda med direktiv 93/13 och den praxis från EU-domstolen som avser en hög skyddsnivå för att tillvarata konsumenternas intressen, samt direktivens ändamålsenliga verkan och principerna om likvärdighet och effektivitet, tolkas på så sätt att den domstol som har territoriell behörighet att pröva en talan om föreläggande att upphöra med användning av oskäliga villkor, till skydd för konsumenternas och användarnas kollektiva eller allmänna intressen, som väckts av en konsument[skydds]organisation – som har ett begränsat territoriellt verksamhetsområde, inte är medlem i eller ansluten till andra organisationer och som har begränsade ekonomiska resurser och ett litet antal medlemmar – är domstolen i den ort där denna organisation har sin hemvist och inte domstolen i den ort där svaranden har sin hemvist?”

Prövning av tolkningsfrågorna

23 Den hänskjutande domstolen har ställt de två frågorna, som ska prövas tillsammans, för att få klarhet i huruvida direktiv 93/13 samt principerna om likvärdighet och effektivitet ska tolkas så, att de utgör hinder för nationella processuella regler som, i fråga om en konsumentskyddsorganisations talan om

förbudsföreläggande, innebär dels att en sådan talan ska väckas vid en domstol i den ort där svaranden har sitt säte eller sin hemvist, dels att ett avgörande genom vilket en domstol i första instans har förklarat sig sakna territoriell behörighet inte får överklagas.

24 Den spanska regeringen har gjort gällande att den tolkningsfråga som avser avsaknaden av möjlighet att överklaga ett avgörande genom vilket en domstol i första instans har förklarat sig sakna territoriell behörighet att pröva en talan om förbudsföreläggande, såsom den talan som är aktuell i det nationella målet, inte kan tas upp till sakprövning eftersom den inte avser någon princip i unionsrätten. Enligt denna regering rör frågan rätten till ett effektivt domstolsskydd, såsom den garanteras i den spanska konstitutionen.

25 I detta hänseende räcker det att konstatera att talan i det nationella målet har väckts av en konsumentskyddsorganisation i syfte att utverka ett förbud för en näringsidkare att använda sig av oskäliga avtalsvillkor. Av detta följer att frågan, i det nationella målet, om den totala avsaknaden av rättsmedel mot det avgörande genom vilket den domstol vid vilken en talan om förbudsföreläggande väckts har förklarat sig sakna territoriell behörighet avser effektiviteten av en processuell regel som är avsedd att säkerställa en rättighet som de enskilda har enligt unionsrätten. Det rör sig i detta fall om konsumentskyddsorganisationernas rätt att väcka talan för att utverka ett föreläggande att upphöra med användning av oskäliga villkor, såsom denna rättighet särskilt slås fast i artikel 7 i direktiv 93/13, ”i konsumenternas och konkurrenternas intresse”.

26 Följaktligen är domstolen behörig att pröva de frågor som har ställts, eftersom de avser tolkningen av unionsrätten (se, för ett liknande resonemang, dom av den 14 juni 2012 i mål C-618/10, Banco Español de Crédito, punkt 76).

27 Såvitt avser frågorna i sak, ska det erinras om att medlemsstaterna enligt artikel 7.1 och 7.2 i direktiv 93/13 är skyldiga att säkerställa att det i deras nationella rättsordningar finns lämpliga och effektiva medel för att hindra fortsatt användning av oskäliga villkor i avtal som näringsidkare sluter med konsumenter. Dessa medel ska inbegripa bestämmelser som gör det möjligt för organisationer som anses ha ett befogat intresse av att skydda konsumenterna enligt medlemsstatens lagstiftning att vidta rättsliga åtgärder inför de behöriga domstolarna eller förvaltningsmyndigheterna.

28 Direktiv 93/13 innehåller emellertid inga bestämmelser som gör det möjligt att fastställa vilken domstol som har territoriell behörighet att pröva en talan om föreläggande att upphöra med användning av oskäliga villkor i avtal som näringsidkare sluter med konsumenter, som väcks av en konsumentskyddsorganisation i konsumenternas och konkurrenternas intresse. I direktivet anges inte heller hur många domstolsinstanser som ska finnas om det i ett sådant fall meddelas ett avgörande enligt vilket territoriell behörighet saknas.

29 Såsom generaladvokaten underströk i punkt 28 i sitt förslag till avgörande anges det dessutom varken i Europaparlamentets och rådets direktiv 98/27/EG av den 19 maj 1998 om förbudsföreläggande för att skydda konsumenternas intressen (EGT L 166, s. 51) eller i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/22/EG av den 23 april 2009 om förbudsföreläggande för att skydda konsumenternas intressen (EUT L 110, s. 30), som har ersatt det förstnämnda direktivet, hur många domstolsinstanser det ska finnas i medlemsstaterna i förhållande till avgöranden enligt vilka territoriell behörighet saknas för talan om förbudsföreläggande som får väckas av konsumentskyddsorganisationerna. I dessa direktiv finns inte heller några regler enligt vilka territoriell behörighet ges för talan om förbudsföreläggande i fråga om skydd för konsumenters intressen.

30 I avsaknad av harmonisering av de processuella medel som konsumentskyddsorganisationerna förfogar över för att få användning av oskäliga villkor att upphöra, i såväl konsumenternas som konkurrenternas intresse, ankommer det på varje medlemsstat att i sin interna rättsordning fastställa sådana regler enligt principen om processuell autonomi. Dessa regler får emellertid varken vara mindre förmånliga än dem som avser liknande situationer som omfattas av nationell rätt (likvärdighetsprincipen) eller

medföra att det i praktiken blir omöjligt eller orimligt svårt att utöva de rättigheter som konsumentskyddsorganisationer har enligt unionsrätten (effektivitetsprincipen) (se, analogt, dom av den 14 mars 2013 i mål C-415/11, Aziz, punkt 50, och av den 18 april 2013 i mål C-565/11, Irimie, punkt 23 och där angiven rättspraxis).

31 Det har inte framkommit någon omständighet som ger anledning att betvivla att de processuella regler som är aktuella i det nationella målet är förenliga med likvärdighetsprincipen.

32 Med förbehåll för de kontroller som ska utföras av den hänskjutande domstolen, framgår det nämligen av artikel 52.1.14 och 52.1.16 LEC att regeln att den territoriella behörigheten tillkommer domstolen i den ort där svaranden har sitt säte eller sin hemvist gäller för varje talan om förbudsföreläggande, såväl talan som syftar till att få användningen av allmänna villkor som föreskrivs i standardavtal att upphöra som talan som väcks av konsumentskyddsorganisationer till skydd för konsumenternas kollektiva intressen.

33 Det framgår av beslutet om hänskjutande att den nationella regel enligt vilken det inte finns något rättsmedel mot avgöranden genom vilka en domstol i första instans har förklarat sig sakna territoriell behörighet, det vill säga artikel 67.1 LEC, är en regel som är allmänt tillämplig i spansk processrätt.

34 Vad beträffar effektivitetsprincipen har domstolen tidigare slagit fast att varje fall i vilket frågan uppkommer huruvida en nationell processuell regel medför att det blir omöjligt eller orimligt svårt att tillämpa unionsrätten måste bedömas med beaktande av den ställning som regeln har i förfarandet som helhet, dess förlopp och dess särdrag vid de olika nationella instanserna. I förekommande fall ska härvid grundläggande principer i det nationella domstolssystemet beaktas, såsom skyddet av rätten till försvar, rättssäkerhetsprincipen och en ändamålsenlig handläggning (se, för ett liknande resonemang, dom av den 6 oktober 2009 i mål C-40/08, Asturcom Telecomunicaciones, REG 2009, s. I-9579, punkt 39 och där angiven rättspraxis, och domen i det ovannämnda målet Aziz, punkt 53).

35 Det har i förevarande mål hävdats att den omständigheten att den talan om förbudsföreläggande som är aktuell i det nationella målet skulle överlämnas till en annan domstol, som är belägen längre bort i förhållande till ACICL:s säte, kunde innebära betydande svårigheter för organisationen i den meningen att den – till följd av att det geografiska avståndet till den domstol som är behörig att pröva dess talan då skulle vara längre – riskerade att tvingas avstå från att väcka sin talan av ekonomiska skäl.

36 Vad beträffar de svårigheter som har åberopats av ACICL framgår det att de varken är följden av regeln att en konsumentskyddsorganisations talan om förbudsföreläggande omfattas av den territoriella behörigheten för domstolen i den ort där svaranden har sin hemvist eller av avsaknaden av rättsmedel mot det avgörande genom vilket domstolen i första instans har förklarat sig sakna territoriell behörighet.

37 Det är nämligen inte de processuella reglerna i sig som medför att den situation som ACICL befinner sig i förvåras av att den talan om förbudsföreläggande som är aktuell i det nationella målet ska väckas vid domstolen i den ort där svaranden har sitt säte, utan den ekonomiska situation som organisationen befinner sig i.

38 Såsom generaladvokaten underströk i punkt 36 i sitt förslag till avgörande är syftet med de processuella reglerna om organisationen av de nationella rättsmedlen och om hur många domstolsinstanser som ska finnas härvid att tillgodose ett allmänintresse av god rättsskipning och av förutsägbarhet. Dessa regler ska därför ges företräde framför enskildas intressen, i den meningen att de inte kan utformas med ledning av den särskilda ekonomiska situation som en part befinner sig i.

39 För att iaktta effektivitetsprincipen får organisationen av de nationella rättsmedlen och antalet domstolsinstanser visserligen inte medföra att det blir omöjligt eller orimligt svårt att utöva de rättigheter som de enskilda har enligt unionsrätten.

40 Såsom framgår att beslutet om hänskjutande ska det, för det första, påpekas att enligt artikel 60.1 LEC får domstolen i den ort där svaranden har sitt säte – till vilken en talan om förbudsföreläggande överlämnats efter det att domstolen i den ort där käranden har sitt säte har förklarat sig sakna behörighet – inte ifrågasätta sin behörighet, och den är följaktligen skyldig att pröva talan i sak.

41 Även om det inte kan uteslutas att den omständigheten att målets fortsatta handläggning vid domstolen i den ort där svaranden har sitt säte kan medföra ytterligare kostnader för ACICL, har det, för det andra, med förbehåll för de kontroller som ska utföras av den hänskjutande domstolen, av de handlingar som getts in till EU-domstolen inte framkommit att den ändamålsenliga handläggningen kräver att organisationen inställer sig vid varje skede under målets handläggning (se, analogt, dom av den 27 juni 2013 i mål C-93/12, Agrokonsulting-04, punkt 50).

42 De svårigheter som ACICL ställs inför kan, för det tredje, övervinnas på annat sätt i syfte att kompensera organisationen för dess ekonomiska svårigheter, såsom genom beviljande av rättshjälp (se, för ett liknande resonemang, dom av den 22 december 2010 i mål C-279/09, DEB, REU 2010, s. I-13849, punkterna 59 och 60, och, analogt, domen i det ovannämnda målet Agrokonsulting-04, punkt 50).

43 Den spanska regeringen har i sina inlagor dessutom understrukit att konsumentskyddsorganisationer som väckt talan om förbudsföreläggande har kunnat befrias från skyldigheten att ställa säkerhet, vilket det ankommer på den hänskjutande domstolen att kontrollera.

44 Det kan vidare konstateras att frågan om behörighet inte är definitivt avgjord i det nationella målet till följd av att det inte finns något rättsmedel mot beslutet av den 6 april 2011, enligt vilket Juzgado de Primera Instancia nº 4 y de lo Mercantil de Salamanca förklarade sig sakna territoriell behörighet att pröva den talan om förbudsföreläggande som väckts av ACICL. Såsom framgår av beslutet om hänskjutande kan denna fråga nämligen åter bli aktuell om avgörandet överklagades i sak.

45 Såsom den spanska regeringen har understrukit i sina inlagor är, för det fjärde, syftet med artikel 60.1 LEC särskilt att undvika motstridiga avgöranden genom att endast en domstol ges behörighet. En sådan regel kan således framstå som ägnad att skapa en enhetlig praxis i hela landet, och bidrar därigenom till rättssäkerheten (se, analogt, domen i det ovannämnda målet Agrokonsulting-04, punkt 56).

46 Vad beträffar den praxis från domstolen som framgår av domen i det ovannämnda målet Henkel, som den hänskjutande domstolen har hänvisat till, ska det först preciseras att bestämmelserna i Brysselkonventionen och i rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (EGT L 12, s. 1), som har ersatt Brysselkonventionen, endast avser gränsöverskridande tvister.

47 Av detta följer att de slutsatser som kan dras av domen i det ovannämnda målet Henkel – särskilt punkt 43 i domen, i vilken domstolen, i fråga om tolkningen av Brysselkonventionen, i ett gränsöverskridande sammanhang konstaterade att den i artikel 7 i direktiv 93/13 föreskrivna möjligheten att föra en verkningsfull talan om föreläggande att upphöra med användningen av oskäliga villkor väsentligt skulle försämras om en sådan talan endast fick väckas i den stat där näringsidkaren har sin hemvist – inte kan föras över på sådana omständigheter som är aktuella i det nationella målet, som avser tolkningen av processuella regler i en enda medlemsstats nationella rätt.

48 Vad beträffar den hänskjutande domstolens förslag att konsumentskyddsorganisationer ska likställas med konsumenter, i den mening som avses i direktiv 93/13, ska det erinras om att det, såsom generaladvokaten underströk i punkt 51 i sitt förslag till avgörande, av EU-domstolens fasta praxis framgår att det skyddssystem som införts genom direktiv 93/13 grundar sig på tanken att konsumenten befinner sig i underläge i förhållande till näringsidkaren, i fråga om såväl

förhandlingsposition som informationsnivå (se, bland annat, dom av den 4 juni 2009 i mål C-243/08, Pannon GSM, REG 2009, s. p. I-4713, punkt 22, samt domarna i de ovannämnda målen Banco Español de Crédito, punkt 39, och Aziz, punkt 44).

49 Det kan konstateras att konsumentskyddsorganisationerna, såvitt avser de processuella medel som de förfogar över för att hindra fortsatt användning av oskäliga villkor, inte befinner sig i ett sådant underläge i förhållande till näringsidkaren.

50 Utan att förneka betydelsen av den grundläggande roll som dessa organisationer måste ha för att kunna uppnå en hög konsumentskyddsnivå inom Europeiska unionen, ska det likväl slås fast att en talan om förbudsföreläggande mellan en sådan organisation och en näringsidkare inte kännetecknas av den obalans som råder vid en individuell talan i ett mål mellan en konsument och den näringsidkare med vilken konsumenten ingått avtal.

51 Ett sådant nyanserat synsätt bekräftas dessutom i artikel 4.1 i direktiv 98/27 och artikel 4.1 i direktiv 2009/22, enligt vilka det är medlemsstatens domstolar i den ort där svaranden har sitt säte eller sin hemvist som är behöriga att pröva talan om förbudsföreläggande som väckts av konsumentskyddsorganisationer i andra medlemsstater, vid överträdelser inom gemenskapen av unionslagstiftningen om konsumentskydd.

52 Av det anförda följer att de processuella regler som är aktuella i det nationella målet varken medför att det i praktiken blir omöjligt eller orimligt svårt att föra en talan om förbudsföreläggande som väckts av en konsumentskyddsorganisation, såsom ACICL, och att dessa regler inte heller riskerar att undergräva förverkligandet av det mål som eftersträvas med direktiv 93/13.

53 Under dessa omständigheter ska de frågor som har ställts besvaras enligt följande. Direktiv 93/13 samt principerna om effektivitet och likvärdighet ska tolkas så, att de inte utgör hinder för en medlemsstats lagstiftning, såsom den som är aktuell i målet vid den nationella domstolen, som – i fråga om en konsumentskyddsorganisations talan om förbudsföreläggande – innebär dels att en sådan talan ska väckas vid en domstol i den ort där svaranden har sitt säte eller sin hemvist, dels att ett avgörande genom vilket en domstol i första instans har förklarat sig sakna territoriell behörighet inte får överklagas.

Rättegångskostnader

54 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (tredje avdelningen) följande:

Rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal samt principerna om effektivitet och likvärdighet ska tolkas så, att de inte utgör hinder för en medlemsstats lagstiftning, såsom den som är aktuell i målet vid den nationella domstolen, som – i fråga om en konsumentskyddsorganisations talan om förbudsföreläggande – innebär dels att en sådan talan ska väckas vid en domstol i den ort där svaranden har sitt säte eller sin hemvist, dels att ett avgörande genom vilket en domstol i första instans har förklarat sig sakna territoriell behörighet inte får överklagas.

Underskrifter